

บันไดปลาโจนแห่งแรก

บันไดปลาโจนแห่งแรก อยู่ที่บริเวณประตูบังคับน้ำกว่านพะเยา ติดกับบริเวณของศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพะเยา ในปัจจุบัน บันไดปลาโจนแห่งนี้ สร้างพร้อมกับประตูบังคับน้ำ ออกแบบและก่อสร้างสร้างโดยกรมชลประทาน ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นแบบรางน้ำ ขนาดกว้าง ๓.๓๐ ม. ยาว ๒๖.๐ ม. พื้นของรางลาดเอียงลงสู่ส่วนท้ายของประตูน้ำ ความลาดเอียง ๑ : ๕ ใช้วิธีลดความเร็วและแรงของกระแสน้ำด้วยการมี Stop Block ในเบื้องต้นนั้นบันไดปลาโจนแห่งนี้ใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากกระแสน้ำแรงมาก พันธุ์ปลาไม่สามารถกระโดดผ่านบันไดปลาโจน ไปยังเหนือประตูบังคับน้ำได้ แม้ว่าจะมีปลามาออรวมกันจำนวนมากก็ตาม

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นายเสน่ห์ ผลประสิทธิ์ หัวหน้าสถานีประมงน้ำจืดจังหวัดเชียงรายในขณะนั้น (จังหวัดพะเยาในปัจจุบัน) พร้อมด้วยคณะนักวิชาการประมง คือ นายภาณุ เทวรัตน์มณีกุล นายสืบพงษ์ ฉัตรมาลัย นายฉลอง วิลาลัย นายโยธิน สีนานนท์ และนายชาญชัย ภูรักษาเกียรติ ได้ทำการศึกษาและทดลองปรับปรุงบันไดปลาโจนแห่งนี้ จนสามารถใช้งานได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากการเก็บตัวอย่าง เป็นเวลา ๑ ปี ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๒๐ ถึง สิงหาคม ๒๕๒๑ พบว่าพันธุ์ปลาที่สามารถว่ายข้ามบันไดปลาโจนได้ ๒ ช่วง

คือ ช่วงแรกระหว่างวันที่ ๑๐ ตุลาคม - ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๐ ส่วนใหญ่เป็น
ปลาขนาดเล็ก จำนวน ๒๑ ชนิด รวม ๒,๓๔๔,๘๓๕ ตัว และช่วงที่ ๒ ระหว่าง
๗ กรกฎาคม ถึง ปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๒๑ มีปลาข้ามได้ ๒๘ ชนิด รวม
๓๔,๔๖๕ ตัว ส่วนใหญ่เป็นปลาขนาดใหญ่ และมีไข่พร้อมจะแพร่พันธุ์ นอกจากนี้
ยังพบกึ่งก้ามกรามอีกด้วย ที่สำคัญ คุณเสน่ห์ และคณะระบุไว้ว่า สำหรับ
พันธุ์ปลาที่สำรวจพบในกว๊านพะเยา มีเพียง ๔ ชนิดเท่านั้น ที่ไม่พบว่าสามารถ
ว่ายข้ามบันไดปลาโจนแห่งนี้ได้